

in murvoreje, v katerem skozi mnogo let šteje toliko učencev, da ga morebiti ni kotiča na Kranjskem, kjer bi mu ne živel kak hvaležen učenec — in za vse to, kakor da bi bil bogato plačan, se je domoljubni mož, če tudi ni imel nikakoršnega premoženja, trudil in delal za celó malo plačilce ali celó brez plačila. Vse to dela nam Andreja Fleišman-a nepozabljivega, in skoro bi rekli, nenadomestljivega. Do zadnje ure nevtrudljiv si je ravno v neumornem delovanju svojem nakopal bolezin na glavo s tem, da se so mu cele vroče dni ho-dečemu pa solncu iz vrta v vrt vneli možgani, kateri ni bilo pomoči. Bodi mu zemljica lahka.

— (Zahvala). Naj srčnejšo hvalo vsem našim prijateljem, ki so nam pri sprejetju naših bratov hrvaških tako prijazno na pomoč bili; še posebno pa se zahvalujemo gospej N. za njeno srčno postrežljivost in blago prijaznost. Odbor.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Že v zadnjih „Novicah“ omenjena obravnava o adresi se je pričela 3. t. m. v obeh zbornicah. Govorilo jih je v gospôski zbornici 8. Prvi med tem je bil bivši minister kupčijstva grof Wickenburg. Ozira se v svojem govoru na nesrečo lanskega leta, napada politiko Belkredija, omenjuje sedanji stan Avstrije in želi, da bi se duhovske zadeve okoliščinam primerno vredile. Po vsem se lahko reče, da je bil govor preobilen. — Za njim poprime besedo vitez Hasner, kterega imenujejo filozofa razprave. Govor njegov je tudi v resnici po novih filozofičnih sistemah (sostavih) narejen, pa zarad tega tudi ne ves jasen. On govori zoper razpravo z Ogrji, kakor se zdaj podaja. Potem je govoril baron Hock za adresno, in hudo pretresoval denarstvene naredbes tako imenovane dôbe ustavljenja. Za tem kardinal Rauscher govori za adresno. Vladni svetovalec Arndts pravi v svojem govoru zoper adresno, da je zdajni državni zbor le oži, v vseh drugih vprašanjih pa on državni zbor spoznava le za posvetovalni. Baron Lichtenfels obeta zdajnemu ministerstvu podporo, če ravno je centralist. Grof Rechberg, bivši minister vnanjih uprav, je zagovarjal svojo politiko zoper napade grofa Wickenburg-a. Glavni dokaz zagovora je stavil v to, da je on zvezo s Prusom više cenil ko vojsko zato, ker mu je bilo znano, da je Prus močnejši. Zadnji je govoril pl. Schmerling. Pričel je s svarjenjem, da naj se dokončano pri pokoji pustí, karkoli se more. On se spoznava zvestega centralista in pravi med drugim: naša naloga je, našo ustavo z ogersko zložiti. Ta naloga pa ne more obstati v tem, da nepogojno vse prevzamemo, kar so Ogrji napravili. Pri Ogrih naj si bo to že dodelano, pri nas še nima zdaj državopravne veljave. Naša dolžnost je, vse natančno preiskati, prevdariti, kaj se more prevzeti oziraje se na korist dežel takraj Litave, glede na moč in edinost države. Dolžni smo to odvreči, kar se ne vjema s temi pogoji; če pa kaj tacega prevzamemo, tako potrdimo stan, od kterega smo že prej prepričani, da ne bo dolgo trpel. Diplomatom se zaklicuje, ne sklepajte trohnelega mirú; ne narejajmo mi trohljene razprave. Ne bojim se, da bi se podrla razprava s tem, če mi skrbno preiskujemo predložene reči. Če državni zbor za trdno izreče, le to in družega nič ne more prevzeti, tako se jaz zanašam, da Ogrji ne bodo nepogojno odrekli. Ne sme nas motiti v spolnovanju naših dolžnosti to, da se nam je predstavila storjena reč. Ogrji so s stanovitnostjo to dosegli, kar imajo. Tudi mi bodemo najbolje skrbeli za korist države, če smo v tirjatvah stanovitni. Če potem vendar razprave ne bo, tega ne bomo mi krivi. — 5. t. m. je ministerski predsednik baron Beust bral cesarsko po-

ročilo o tem, da bi se udeležila zbornica svečanosti pri kronanji. Sprejame se predsednikov nasvêt, da naj se privoljenje naznani z ostajenjem in da naj se predsedništvu izroči volitev deputacije. Potem se je nadaljevala obravnava o adresi. Ko odgovori grof Wickenburg na govor grofa Rechberga in pl. Schmerlinga prejšnje seje, poprime besedo grof Leon Thun. On, kardinal Schwarzenberg, grof Schönborn, Jožef grof Nostic, Hugo knez Taxis, knez Windischgrätz, grof Harrach, knez Hugo Salm, grof Bouquoy, grof Brandis in Ferdinand knez Lobkovic podajajo popravni adresni nasvet, kterega vkup brati ni mu bilo dovoljeno. Pripuščeno je pa bilo zoper njega govoriti. Za grofom Thun-om govore še baron Gablenz, baron Wassilko in grof Goluchovski. Zadnji pravi med drugim, da brez ustavljenja ne bi se bila mogla razprava z Oggersko napraviti. Poročnik o adresi grof Anton Auersperg zagovarja postavnost februarskega patenta in ustavnost državnega zbora in govori proti nasvetu, kterega je stavil adresi grof Thun. Za njim poprime besedo ministerstva predsednik baron Beust in razvija o dolgem govoru vladine misli, ktere je večina sprejela z dobro-klici. Potem se začne specialna obravnava. Obveljali niso ne nasveti grofa Goluchovski-a ne grofa Thun-a in osnova adrese je bila sprejeta brez premembe. Ko se je še predsednik poblestil, da podá adresno Njih Veličanstvu, se končá zadnja seja pred kronanjem. — V zbornici poslancev je govoril prvi proti adresi dr. Toman, kterega govor na drugi strani prinašamo. Za njim je za adresno govoril vitez Tschabuschnigg in za tem zoper adresno Svetec, kterega govor hočemo cel natisniti. Potem je v dolgem govoru zagovarjal dr. pl. Kremer ideje dvalistične adrese. Obširno pa je govoril moravski poslanec Skene proti osnovi adrese, ktero imenuje nedoločno. V nji se ne najde vzrokov, ki pešanje države dokazujejo. Po njega mnenju je to slabost vlade, ktera le zná razdjavati, ne pa zidati. Državi se ne dá, kar potrebuje k obstanku in zato propada. To bi pa mogel državni zbor vendar malu bolj obdelovati, ko se najde v omenjeni osnovi adrese. Vprašanje razprave se nam stavlja tako, ko bi se samo ob sebi že zastopilo. Vsaj se mora le vedno „da“ „da“ reči. On pravi, da pozná le dve poti, po kterih bi se mogle rešiti naše notranje zmešnjave (homatije). Ena je edinost države, druga je čista osebna zveza. On je za prvo in čudi se, kako da se more središče države v kraj postaviti, kteri je v delovanju, inteligenciji, kapitalu, moči in v razvitku meščanstva popolnoma zaostal. Boji se, da bi v državi postal bankerot, ker Oggersko neče državni dolg prevzeti. To zná pa le tistim všeč biti, ki bi radi z malem svoje velike dolgove poplačali. Če pa razprave ne bo, se je v resnici bati notranje vojske in državni zbor bode te kriv, če se ne drži svojih pravic. Skene pravi nadalje, da se ne more podati tako lahko storjeni reči ko osnova adrese, in vpraša, ali mora ljudstva zastopstvo vselej le „da“ reči, če sila oskruni pravico? Skenè je ostre solil vladi, pa tudi Nemce je djal na rešeto! Govorilo je še mnogo poslancev za in proti dvalizmu. Govoril je tudi minister Beust na veliko hvalo državnemu zboru. — Poljaki so o posamesnih adresnih stavkih svetovali in zahtevali premembe, ktere so podpirali s Tirolci tudi Slovenci; al nič ni obveljalo. Adresa je bila sprejeta od konca do kraja tako, kakor je bila osnovana po dotičnem odseku. Glasovale so vse stranke za-njo, tedaj tudi Poljaki in naši slovenski poslanci, le profesor Greuter in Jäger, dva Tirolca, sta glasovala proti nji. Rêči moramo, da glasovanje za adresno naših poslancev, ki so po izvrstnih govorih dr. Tomana in Svetca tako krepko branili federalistično, Avstrii edino pravo stališče, je osupnilo *

vsacega, ter da od ust do ust je vprašanje: kako to? šlo ne samo pri nas, temuč tudi pri Hrvatih, ki so te dni došli v Ljubljano. Al ni čuda, da je osupnjenost bila povsod soglasno čutje, — saj so tudi naši poslanci sami, ki so s Poljaki vred do zadnjega imeli namen, da glasujejo proti adresi, le malo minut pred končnim glasovanjem na svoje veliko čudo slišali, da Poljaki bodo za adresno. Kakor tudi „Wanderer“, „Fremdenblatt“ in drugi časniki potrjujejo, je ministerstva predsednik Beust Poljakom dal posebna zagotovila, pa tudi slovanskim deželam takraj Litave obljubil obširno deželno samoupravo (avtonomijo), ako se ne postavijo v nasprotje zoper zvrnanje „Ausgleich.“ Viditi pa to, da Poljake, s katerimi so o adresini razpravi Slovenci in Tirolci zmiraj edinih misli bili, je zdaj trdna volja glasovati za adresno, bila je našim poslancem prikazen nenadna; naposled je obveljal sklep, da gledé na solidarnost s Poljaki, katero so trdili vseskozi o adresini debati, in gledé na korist domači deželi, glasujejo s Poljaki vred za adresno, da pa pred glasovanjem po dr. Tomanu odločno izrečejo, da mala strančica sicer ostane na svojem stališču, v dr. Tomanovemu govoru naznanjenem, da pa bode glasovala za adresno zato, ker noče motiti soglasja v zboru. In to se je tudi zgodilo. — Kdor vse to z mirno dušo pretehta dandanes, ko je povsod vsa politika tako mršava, da zastopniki dežel le bolj gledajo na momentanini prid deželni kakor na doslednost principa, miloval bode sicer, da je tako, al opravičil bode iz tega stališča tudi glasovanje naših poslancev. Ne moremo si misliti, da bi le ena živa duša bila med Slovenci, ktera bi kak drug vzrok podtikala našim poslancem in ki bi mislila, da dr. Toman in Svetec, katerih govora o adresi se nista vjemala z glasovanjem njunim, sta se izneverila federalističnemu programu. Domoljubje njuno čisto je kot zlato, pa slovenski narod tudi predobro je prepričan od ljubezni do domovine in prevdarnosti svojih poslancev, da bi mogel misliti, da ne delajo na korist deželi svoji ali da niso na tanko preudarili, kar so storili. Da ves narod slovenski izvé, kako sta Toman in Svetec zagovarjala to, kar za pravo spoznata, prinesle bodo „Novice“ cela njuna govora. — Grenki je stan poslanca dandanašnji, in žalibog, da vsak priprost človek se dela sodnika, če tudi ne vidi, kaj se včasih za kolisami velicega politiškega igrališča godí! Če pa je nenavadna množica ljudstva dandanes, ko se vsak bavi s politikó, predrzna s kritiko svojo, mislili bi, da vsaj časniki, ki zastopajo naše interese, kakor na priliko „Zukunft“, ne bi sodili prehitro, dokler niso izvedeli, kako in kaj? Mi saj smo te vere, da pred bo tekla Sava nazaj v Savico, predno bota Toman in Svetec se izneverila narodu, zatajila pravo in poštenje. Kakor nas je srce peklo, ko smo v preteklih letih čuli posamesne glasove, da ban Jelačić je izdajica, da Strossmajer se je izneveril domovini, tako bi nas peklo v srce, ako bi kdo glasovanju naših državnih poslancev hotel podtikati nezrelost, nepreudarnost ali sebične kake namene. Ali pa se bojo ministrove obljube vresničile tudi slovenski deželi, prihodnost bo kazala; saj poslanci naši ne bojo krivi tega, da so nam oni zavoljo opozicije svoje deželo ubili! — Kronanje našega cesarja kot kralja ogerskega bilo je v saboto z veliko slovesnostjo, o kateri govorimo več v prihodnjem listu. — Na cesarja ruskega je v Parizu neki Poljak strelil, ko se je v vozu peljal s cesarjem Napoleonom; k sreči ga ni zadel. Ljudstvo je morivca zgrabilo in obesti ga je hotlo ko bi ga ne bili branili. — V Parizu so izprva namenili za razstavljené reči

100 zlatih, 3000 srebernih in 4000 bronastih svetinj (medalij); zdaj so pa število svetinj povikšali, razdelili bodo namreč 900 zlatih, 4000 srebernih in 5000 bronastih. Avstrijski razpostavljavci bodo neki veliko svetinj dobili. Razstavljavcev je avstrijskih 3072, francozkih 11.615, angleških 3609, severno-nemških 2206, belgiških 1448, ruskih 1392, severno-amerikanskih 778, švicarskih 986, holandskih 404, švedskih in norveških 602, španskih 2071, turških 4499, kineških 72, japonskih 24, sijamskih 13, virtemberških 297, bavarskih 405, tuneških in marokanskih 47, danskih 283, južno-amerikanskih in braziljskih 143, rimskih (iz papeževih dežel) 140, egipčanskih 70. — Kronane glave potujejo v Pariz k razstavi; skoro vsi evropski kralji in cesarji in tudi več neevropskih so že besedo dali, da pridejo tje. Ruskega cara sprejemajo z veliko veliko slavo. — Srbija in Črnogora sta se zvezali za boj proti Turku, ako se vojna vname. Rusija je obljubila orožje, denarje in častnike v pomoč. Tako pišejo časniki.

Listnica vredništva. F. Kl. v Pl: Nemoremo, ker je bolje, da se take dogodbe ne razglašajo.

Denarni zapisnik Matičin.

Novi udje:

a) ustanovniki:

Gospod Langer France pl. Podgoro, grajščak v Poganicah	10 gold.
„ Jarec Jernej, kaplan v Trebnem	10 „
„ dr. Prevec Tine, odvetnik in mestni župan v Kamniku	10 „
„ Zarnik Anton, fajmošter v Naklem	10 „

b) letniki:

Gospod Svet Ivan, kooperator v Dolini pri Trstu za 1866. in 1867. leto	4 „
„ Sancin Jožef, semeniški duhoven v Trstu za 1866. in 1867. leto	4 „
„ Kosec Saverijan, semeniški duhoven v Trstu za 1866. in 1867. leto	4 „
„ Rus Janez, mlinar in žagar v Brežah	2 „
„ Novak Josip, blagajnik c. k. blagajnice v Zagrebu	2 „
„ Beseljak Pavel, c. k. okr. predstojnik v Kozjem	2 „
„ Zevnik Martin, župnik v Šent Petru pod sv. gorami	2 „
„ Koren Matija, podžupnik v Št. Petru pod sv. gorami	2 „
Bukvarnica farna v Šent Petru pod sv. gorami	2 „
Gospod Lenarčič Andrej, župnik v Pilštanji	2 „
„ Sredenšek Janez, župnik v Podčetrtku	2 „
„ Kajtna Andrej, kaplan v Podsredi	2 „
„ Rausch France, doktorand prava v Kozjem	2 „
„ Rožkar Matej, sollicitator v Kozjem	2 „
„ Širca Janez, podučitelj v Kanalu	2 „
„ Wester Janez, kaplan v Cerknu	2 „
„ Kikel Tomaž, mestni kaplan v Pliberku za 1866. in 1867. leto	4 „
„ Bergman Valentin, fajmošter pri Fari	2 „
„ Žrjav Matej, kaplan pri Fari	2 „
Čitalnica národna v Jelšanah	2 „
Gospod Rogac Anton, kaplan v Jelšanah	2 „
„ Klemenec France, kaplan v Hrušici	2 „
„ Eržen Ignaci, fajmošter v Golacu	2 „
„ Sovinč Anton, vikar v Podgrajah	2 „
„ Jaklič Dragotin v Špitaliču	2 „
Podgoršekova Mica, kmet. hči v Špitaliču	2 „
Gospod Ukmar Anton, dekan v Tomaji	2 „
„ Črne Janez, kaplan v Sežani	2 „
„ Zlobec Pavel, kaplan v Skopu	2 „
„ Treven Janez, farman v Repentabru	2 „
„ Rjavec Blaž, vikar v Ravnici	2 „
„ Tušek Ivan, profesor više realke v Zagrebu, prestopivši izmed ustanovnikov med letnike za 1865., 1866. in 1867. leto	6 „

V Ljubljani 30. maja 1867.

Dr. Jer. Zupanec.

Kursi na Dunaji 11. junija.

5% metaliki 60 fl. 50 kr. Ažijo srebra 123 fl. — kr.
Narodno posojilo 70 fl. — kr. Cekini 5 fl. 90 kr.